

Nr 569

Av herr **Sundin**, *angående beskattning som konjunkturpolitiskt instrument.*

(Lika lydande med motion nr 674 i Andra kammaren)

Sedan ett 30-tal år tillbaka har den aktiva konjunkturpolitikens teori tillämpats inom den statliga finanspolitiken. Grundtanken kan sägas ha varit en strävan att under högkonjunktur genom överbalansering av budgeten dra in köpkraft och begränsa kreditefterfrågan i syfte att motverka inflationistiska tendenser, medan man under lågkonjunktur underbalanserat budgeten i syfte att stimulera kreditefterfrågan och öka köpkraften. Numera synes allmän enighet råda om denna princip inom budgetpolitiken, även om terminologien kring över- resp. underbalansering diskuterats.

Den nutida samhällsekonomiska situationen skiljer sig emellertid i vissa avseenden från situationen när den aktiva konjunkturpolitiken lanserades för några decennier sedan. Kraven på en hög sysselsättningsnivå har ökat, arbetsmarknadsparterna fått en långt större anslutning och kraft samt arbetsmarknadspolitiken utvecklats till en betydelsefull faktor inom den ekonomiska politiken. De förändringar som sålunda ägt rum kan i konjunkturpolitiskt avseende sägas ha medfört att vi numera ofta eller ständigt balanserar på gränsen mellan högkonjunktur och överkonjunktur. I fråga om penningvärdet befinner vi oss mestadels på den övre sidan av gränsen.

Det kan ifrågasättas om finanspolitiken anpassats och blivit tillräckligt smidig för att kunna bemästra de överslag som lätt uppstår i ett balansläge som det ovan nämnda. Det är en omständlig och tidskrävande omgång mellan den tidpunkt då t. ex. en tendens till överslag i konjunkturen registrerats och den tidpunkt då en erforderlig förändring i beskattningen kan träda i kraft. Det kan knappast bestridas att finanspolitikens möjligheter i konjunkturmässigt avseende försvagas till följd härav.

Finanspolitiken bör emellertid alltjämt tillmätas stor betydelse och tyngdpunkten inom konjunkturpolitiken förläggas till denna. Detta kräver att frågan om finanspolitikens smidighet ägnas stor uppmärksamhet. Närmast till hands ligger då att söka finna en sådan utformning av beskattningen att denna mycket snabbt kan ändras allteftersom konjunkturen växlar. Sett från praktisk utgångspunkt kan en sådan utformning knappast anses erbjuda större problem än t. ex. räntevapnets utnyttjande i konjunkturpolitiken. På det konstitutionella planet föreligger däremot ett mycket

väsentligt problem. Riksdagen kan givetvis inte överlåta någon del av sitt grundlagsenliga allenabestämmande på beskattningens område. En prövning av frågan om beskattningen som ett smidigt konjunkturinstrument måste ha detta som utgångspunkt. Vissa möjligheter till en konstitutionellt tillfredsställande lösning torde föreligga inom den ram som en sådan utgångspunkt anger.

I fråga om den praktiska användningen av beskattningen som smidigare konjunkturinstrument torde olika möjligheter föreligga. Det ligger dock i sakens natur att vår nuvarande direkta beskattning inte är något särskilt lämpligt instrument. En konjunktur Anpassning av beskattningen torde därför böra äga rum inom den indirekta beskattningen. Denna — eller en del av denna — skulle i så fall ges en sådan utformning och grund att dess nivå mycket snabbt kan ändras vid en konjunkturväxling.

De berörda spörsmålen är av komplicerad natur i flera olika avseenden. Finanspolitiken bör dock tillmätas en sådan betydelse att det framstår som riktigt att ta upp dessa spörsmål till närmare prövning.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av frågan om en till den ekonomiska konjunkturen smidigt anpassningsbar beskattning i syfte att möjliggöra en smidigare och effektivare finanspolitik.

Stockholm den 26 januari 1964

Sven E. Sundin